

Megjelen

minden vasárnap. Előfizetési ára egy évre 6 ft, fél évre 3 ft. három hónapra 1 ft. 80 kr. Szerkesztő és kiadóhivatal a czegetudatcazi 3. számú háfkaházban.

HORTOBÁGY.

DEBRECZENI HETILAP

Hirdetésdíj

Negyehasos pelti egyezri hirdetésnél 5 kr. háromszorinal 4 kr. többszorinél vagy nagy terjedelmű hirdetésnél arleszámítás. Egyes szám ára 15 kr.

KÖZHASZNU ÉS MULATTATÓ TARTALOMMAL.

18. szám.

Második évfolyam. 1863.

Május 3.

Javuló nézetek.

Sz. kir. Debreczen város erdőségeiben, a már tartózkodás nélküli szokássá vált erdővadász és fűcsempészlet megállítására.

(Folytatás.)

2. Erdővédek, csöszök.

Az erdőügy egyik legkülönbözőtebb része, a lelkiismeretében becsületlen rész, a szokott módon fogadtatnának fel, és csak olyanok, kik ellen az erdőfelügyelő, semmi alapos vádat fel nem hozhat; minőlfogva ezek, a csösz választásából, nézetem szerint, soha ki nem zárhatnának.

Ohajtható volna, hogy azon beteges és hitem szerint már haldokló rendszer menne ki a divatból, miszerint előzet erdőcsösz lehetett mind az. — Lett légyen siket, vak, rosz, — kinek valamely főbb ember, csak egyedül előtte titoknak tetsző okból, pártfogója volt; — erre nézve, azt hiszem mások véleményével is találkozom, midőn kimondom, hogy magán ember jutalmazom meg valakit, aki iránt lekötözött, a maga zsebéből, de a közös ügy kettős kárára, ne a közpénztárból. — Továbbá, hogy ne oly egyénekkel töltsenek be a csöszállomást, akiket valamely szolgálattól épen elcsapni sem akarunk, de másutt sem tudunk már használni, s akikre nemelyek, kétségbeesésből szokták azt mondani, hogy „jó lesz erdőcsösznek.”

Ennek következtében szükségesnek látom, az erdőszők közéjöttéval, a csöszök feletti személt, legrovidebb idő alatt megtartani; lehetvén, és levén ezek közt olyanok, kik a nemes város kenyerére egy óráig sem múltok.

A megválasztandó csöszre nézve, megállapítanám, mint mulhatlan kelleket:

1. Hogy legyen jó lövő, vagy legalább szenvedélyes vadász. Ez minden maladalomnál és magán erdőbirtokosnál bevett szabály; csak itt Debreczenben irtózik a csösz a puskától, pedig a vadászember ott is megfordul, ahol nem is gondolják, mert nem vigyazza ő, hogy hol az ut.
2. Legyen józan erkölcsű.
3. Semmi esetre olyan, aki a 60 évet túlhaladta. Az ilyenek őrizzék a sífkerteket.
4. Egészséges és ép testalkatú. Különösen halló idegei tökéletesek legyenek.
5. Ha csak kivihető, ne legyen földhözragadt szegény. Reményem, hogy ha a csöszöknek, nyomorult földjök helyett, — mely az egyforma fizetés elvének daczára, köztök a legnagyobb aránytalanságban van felosztva, s legtöbb évben csak anyagi kárakra szolgál, — becsületlen pénzfizetésök leend; találkoznak és vállalkoznak az állomásra, egy fokkal tehetősebb emberek is. — Ennek az a jó oldala lenne, hogy a netalán kártérítéshez is járulhatna, és mindenesetre nehezebben vesztetgethetnék meg.
6. Irni és olvasni tudjon.

Minden évben tegyen az erdősz, a csöszökről, a Tanácsához egyenesen, jelentést egy magaviseleti, kimutatás kísérletében, melyben erkölcsi és szolgálati magokviselete, lelkiismeretesen, kimerítőleg előadassék; és soha oly botrány ne történjék, mint egy pár éve is, egy nyilvános gazdasági ülésben, — akkor ugynevezett tiszt széken — történt, hogy az illető erdősz, az erdőmesterével csaknem egészen ellenkező hangzása magaviseleti kimutatást adott be. Feleslegesnek látom itt valamelyiknek hű és igaz voltát bizonyítani, csak annyit vagyok bátor felvilágosításul felhozni, hogy az erdőmester, lehető, hogy egyetlen egyszer látta némelyiket azoknak, akiket az erdősz nemcsak nappal, de éjjel is gyakorta meglepett.

Kötelessége lenne a csösznek, járását, — mely az erdősz helyszíni helatásához képest, jelen alakjában változást is szenvedhet, — a szükséghez képest, de legalább minden 24 órában egyszer bejárni, ha úgy kívánatik, az erősebb helyeken másodmagával, járásait felváltva, mindenkor fegyveresen, löhető, vagy gyalog.

Köteles lenne minden oly hibát elkövető egyént, akit ismer, megzolgálni és ha nem ismeri, vagy lakóhelyét nem tudja, bekisérni akit erdőszhöz; ellen-szegülés esetére, a tettest addig nyomozni, míg ez tartózkodása helyére nem megy.

Hogy pedig a csösz, hivatásának megfelelően, semminemű gazdálkodást, vagy mesterséget űzi, vagy folytatnia ne legyen szabad s ezt megakadályozólag, se földbeli fizetése ne járjon, se haszonbér, vagy felemlunkáltatás neki meg ne engedessék, mert: ha a csösz gazdálkodik, nemcsak minden idejét arra szenteli, hanem taksáskait veszi fel, valamennyi kint lakó majoros van járásában; sőt ezek önkényit ingyen szolgálják a csöszt, szántással, napszámmal, csak azon elvből, hogy „kéz kezét mos”, s így a gazdálkodás, nemcsak a folytonos felügyeletől vonja el, hanem még le is kötelezi mások irányában, és elnézővé teszi. — Ennek folytán, egy hátalónál többet semmi szín alatt ne tarthasson; — sertés és marha tartás ne engedtessek, ami ugy is a rendtelenségre, másnak szolgálat utmutatóul. — Hogy pedig gazdálkodás nélkül is megdélhesen, részeltetni kellene őket becsületlen készpénzbeli évi fizetésben, amiből egy ember, egy lovával, becsületesen kijöhhessen. — A mostani csöszföldek, vagy örök áron eladva, vagy haszonbérbe kiadva, a csösz fizetési tőkéhez lennének csatolandók.

Amely csösz, egyetlen-egyszer facempészés bünébe esik, vagy kiderül az, hogy elnézésével, és tudatával, vagy hanyagsága miatt, fatolvajlás fizetik, vagy követették el, rögtön mozdítassék el, és ne legyen tekintet arra, hogy januárius van-e vagy július? szóval, hogy mikor telik az idője. Hogy pedig, mint gyakran szokott lenni, elnézési vád alá annál kevesebbszer jusson: engedtessek meg a csösznek, teljes joggal, minden gyanus szekeret, bárkic legyen az, illemmel megvizsgálni. Gyanus szeker az, mely a rajta látszó csekély takarmány daczára, az eleibe fogott jöszágnak szembeütnő erőkitéjtését veszi igénybe. — Az ellenszegülő, vagy elvágató, mindenkor törvényes eljárás alá kerüljön. — Engedtessek meg továbbá a csösznek, a gyanus helyek, szénáskertek, vagy városi udvarok megvizsgálása is, de a belső telkeken mindig valamely kapitányhivatali kiküldött jelentésében, hogy a szokások gorombakodások és méltatlanságok kikerültesse. Az ellenszegülő mindenkor törvényesen büntetendők levén. Engedtessek meg végre a csöszöknek, a szomszédos helységeiben is megtenni nyomozásukat, mindig a községi előjárók tudtával, és errenzéve, a szomszédos helységeik előjárói, előre, egyszer-mindenkorra megkeresendők lennének.

Minden fellefizett facempészéért, a bejelentő erdővadászszemélyt, a tettesen behajtanó ősszeg felelőrszében, jutalomképen részesítessek.

A csösz soha ne alkalmaztassék oly szolgálattokra, melyek járásából távollétét hosszabb időre, és több ízben veszik igénybe, p. o. adószedés, vágásra való elhajtás: ezekre alkalmaztassanak külön egyének; mert az erdősz által fellefizett hibák, többnyire az adóhajtás szolgalmának tudattak beéddig is, a kérélore vont csösz által. Előleges jelentés nélkül, soha ne legyen szabad járását elhagynia; jelentés mellett is, csak kikerülhetetlen ok miatt, és ugy, ha képes maga helyett olyan egyént előállítani, akiben az erdősz bizhatik; nem ugy, mint most, hogy nincs oly hetivásár, baromvásár, mely a botrányközöség csöszrel ne volna telve, — amit ismét igen sokan szépen magán czelokra fordítanak.

II. Erdőpusztító-személyzet és körülmények.

Kintlakó majorosok.

Tudva van, hogy az egész erdőségben általában szép számmal szaporodtak, és az életbe lépett szabad építkezés miatt naponként szaporodnak, az oly lakosai erdőnknek, kik kihúzzák magokat adó, házber, közmunka, általában minden köztelherhivés alól, pedig ezeknek, általában lehet mondani, nincs semmineműi rendes évi fizetésük gazdájuktól s egykevéssé földet is — ezt is legtöbbnyire olyan helyt, melynek művelése

az erdőszeti szabályok szerint mindig tiltva volt, — csak pro forma kapnak s még is ide vágnak, és meg is élnek, de a másébból, mert itt minden van, amiből pénz láthatnak; merem állítani, hogy ezek általában valóságos fakereskedést űznek, nekik legkönnyebb módjok levén, a leggyesebb felvigyázatot is kijátszani, mert mindig szemmel tartják a csösznek minden muldulatát, akihez fentebb említett viszonyról fogva, különben is teljes bizodalommal viseltetnek.

Ezen kintlakásnak más erkölcsi tekintetben is káros hatása van: nevezetesen ép, egészséges emberek, az évek során keresztül tartó könnyű kenyérkeresetési módnál fogva, megszokják a hanyag életrendszert, gyermekeiket iskolába nem járatták, és még gyanus emberek szállásadóivá, és árgazdakká is alakulnak, s minthogy valóságos költözökölési életet folytatnak, még rendszeres összeírás alá is bajos lenne őket foglalni.

Ezekre nézve általánosságban kimondanám, hogy semmi szín alatt ne tarthassanak sem szekeret, sem taligát, sem semmi vonójöszágot.

Ellenvetésül az mondatik, hogy őrles végett tartják jöszágaikat.

En azon meggyőződésben vagyok, hogy ha egy kaszálótulajdonosnak, érdekében áll egy majorost tartani télen-nyáron által, — őt az egy őrles mellett is szívesen megfogja tartani. — Felgondolván azt is, hogy vajjon azon jöszágtartó majoros milyen lelkiismeretesen őrizi akkor gazdájának terményeit és takarmányát, mikor egész nap fát csinálni*) az erdőben barangol, éjjel pedig a lopott fát és egyéb lopott holmit u. m. szénát, dinnyét szállítja, hol a városra hol faltra, s most bátor vagyok azt kérdeni: mikor lesz jobb őre gazdája vagyonának? ha folytonosan ott van rendeltetése helyén, vagy ha majd mindemnap útazik? tapasztalásból szölok s eio példák-kal bárkinek kívánatára szolgálhatok.

Városi taligyásokok.

Jelen alkalommal nem mulasztatom el, hogy föl ne említssem a városban is annyira szembeütnő elszaporodását a taligyásoknak; gyanis most már azon bevett szokás kapott lábra, hogy ha az isten valamelyik fiatal embert azon osztályból annyira megsegít, hogy valahol egy rosz lovat szerezhet bármint uton, — rögtön felcsap taligyásnak, már hogy czéhbéli-e vagy nem? az most itt mindegy; — az erdőségben felibe vagy harmadába vállál egy kis kaszálóval, vagy soha meg nem adom fejében haszonbérrel ki színte kaszáló, ennek különböző terményeiért, egész éven át egyik kaszálástól a másikig rájár, ha a magáé elfogy, vagy megtörténik, hogy ha el nem fogy is, a magáéknak ürügye alatt, a máséra; innen minden azok a számos széna tolvajások; csakhogy soha sem a széna játssa a fűszerepet, hanem a fa, melyet amazzal álcáz el. Ezen említett egyének valójában több oldalú bűnös eljárás követnek el, s felszámíthatatlan azon káros utókövetkezés, melyet az évek minden szakában, még a vágásokon is, a tuskóhánynál és más több nemű erdőrongálással, az erdő testében előidéznek.

Ide vonatkozólag általánosan felállítandónak véleményezem azon megtartható és egyszerű szabályt: hogy mindazon egyének, kiknek saját kaszálók nincsenek, sőt ha saját kaszálóval bírnak is, de nincs jöszáguk, — melylyel azt kint a kaszáló javítása tekintetéből a helyszínen megetethessék, — terményeiket kiszállítsák, az arra nem hiában rendelt város alatti szénarakhelyekre, vagy mindenesetre a csöszlakóknál kimutatandó rakhelyekre.

Igy ennek a számtalan sok taligyásnak szeméért vagy a csöszhöz, vagy a város alatti rakhelyre kellene menni, amidőn mindkét esetben a facempészés, egy nagyrészen ismét meg van gátolva, és a széna is az eltolvajlás ellen biztosítva. S ezen szénakihordás azért is kívánatos, hogy az erdőszeg a tűz ellen is jobban biztosítva lenne.

(Folytatjuk.)

*) Fát csinálni azon osztály nyelvében, aki ezt űzi, annyit, mint az erdő rombolni.

Laktanya.

Sokat hallottuk emlegetni polgártársainktól, miután már színházunk építése véglegesen elhatározott, hogy „bizony jobb lett volna helyette kaszárnyát építtetni, arra lenne nekünk nagyobb szükségünk, nem ilyen czipra komédiához;” — szóval nem kevés volt az ellenszenv, mi erélyesen épülő színházunk iránt, egyszermászor, kisebb-nagyobb körökben nyilvánult.

Nagyon igaz, hogy, bár egy jó színészársággal ellátott színházra, mely nemzeti szép nyelvűnek s irodalmunknak, hazánkban nem ritkán majdnem egyedül ápolója, művelője volt, s az erkölcsök nemesítését, általában a józólést, műveltséget és finomságot nagyrészt elmozdítja, ily nagy magyar városnak, mint Debreczen, nélkülözhetlen szüksége van; elfoglaltság lenne állítani, hogy nem volna intézmény, melynek erélyes fölkarolása, a színház építésénél elsőbbséget nem igényelt volna városunkban; csak egy fűtő tekintet kell vetnünk elemi iskoláink gyér népességére, hogy kiálló színében lássuk a szükségét, az ingeniszkoláztatás mielőbbi életbeápolására.

Olvastuk ugyan pár nap előtt egy közkeletességű lapban, a Hódmezővásárhelyen kelt sorokat, melyek írja ábrándos theoráikra alapítva, az ingeniszkoláztatás eszméjét téves, vagy öntudatlan philantropia, vagy hazafiság szülmenyének állítja; szerinte az egységnek önállóság, függetlenség kell követelnie; szerinte az egység az előretörkés, önképzés, s a fölkelésedések kioltatlan ösztöne; azaz egyszerűbb szókkal kifejezve: magokra kell hagyni a gondos és gondatlan szülteket, akarják-e, bírják-e gyermekeiket taníttatni, s habár az így magokra hagyott rossz apák, nem levén kényszeríthetők gyermekeiket ingeniszkolákba járni, s az egységek épen a tanítás hiányában, nem vergődhetvén ama magasos útréztérre, azt maga a nemzet, magok a községek fogják megszényelni. — az mindegy legyen; majd megő a dicső ösztön, ha a gyermek felne, s van benne aravallóság; ha pedig nincsen, hadd vesszen a gyáva, az elhetetlen, hadd silyedjen a vétek özönébe. — Nem ösztönhatjuk e téves elméleteket, mert ezek vallása a képtelenségek végtelég vezetne; és épen ezért jól esett olvasnunk ugyanazon lap hasábjain, miszerint Szentesen, a népnevelés ügye, a díjnélküli vagy szabadiskolázás behozatala óta, évről évre gyarapodó s örvendés lendülettel nyert. Ime a gyakorlati élet, választás az emleltre! — Tehát szabad iskoláztatás legyen buzgó ohajtásunk városunkban, melynek általában behozatala, bár megelőzhető volna színházunk építését is.

De hogy egy, vagy több kaszárnyának városi pénztárból építése, előbbvaló lett volna nemzeti színházunknál, tagadjuk; sőt, hogy az reánk, házalbró lakosokra semmi jótékonyossággal nem bírna, határozottan állítani merjük. — Hogy egyebet mellozunk, kérdjük: ki állhat jól érte, hogy ha még egy pár nagy laktanyát építtetne is a város, minden marhádnak szóháink, az anyira terhes beszállásól? — Senki! — Hallottunk azonban katonai laktanya építése iránt megpendített egy eszmét, melynek kellő megfontolással kivételéhez. — ha ezáltal, főképen a közérkölség szempontjából tekintve, elérhetőnek azon buzgó ohajtás, hogy házaikat, a személyes katonatartásnak, sok oldalról nyomászó terhes nyugvóit megóvhatnók. — a legnagyobb készséggel járulhatunk.

Több polgártársunk jótakaró elméjében fogant meg az eszme, katonai laktanyát építtetni saját zsebéből, s legfeljebb anyai katonaság számára, mennyi átlagos számítással, házaikban elszállásoltatni szokott. Legkevésbé sem kételkedhetünk, hogy a városi hatóság kész szível adand e czérra alkalmas és elegendő területet, a kibővítés városunk egyeteme egy részét tette házbirtokosoknak. Az épület öt év alatt elkészülhetne, s a hozzájáruló birtokosok, lelkiismeretesen osztályozandó házaiktól, ezen öt év alatt fizetnek be (kiki teltségéhez mért részletekben) az építés s fölsereléshez szükségelt összegeket. A házaikban elszállásoltatni szokott katonaság, ott nyerne lakást, magában értvén, hogy ki beszállásolási járandóságát a laktanya építésbe fektette, külön beszállásollással nem lenne terhelhető. A kaszárnyáért a magas kinstártól fizetett szokott díj, ugy az épületben levő korsorna, mészárszék, bolt, stb. évi bére talán az ott lakást nyervező felügyelő által kezeltetendő, az épület évi tartozására kellő összegeken s felülmaradó pénz, a hozzájáruló közt aránylag osztatnak. Igen természetes, hogy ezen eszme kivételéhez elemunkálátok, pontos számítások igényeltvén, előre kell kidolgoztatni a költségvetésnek is, mely a kitüzendőt határmagig hozzájárulni nyilatkozók szám és osztályarányához lenne mérseklendő. — Ugy halljuk, hogy már a közelnapokban, minden utca ház-

birtokosaiból, számosan fognak egybehivatni előleges tanácskozás végett, a mikor hihetőleg a számítások s program kidolgozására szakavatottak fognak választatni, amennyiben ez előmunkálátok megállapítása után lehet csak, a hozzájárulásra fölszólítottnak, s egyéb szükségesek kieszközlésének czél szerinti megtörténi.

Az így saját hozzájárulásunkkal épülő laktanya terjedelmét — ugyvéjük — a hozzájárulni kívánók száma, s házaik osztályminősége fogja meghatározhatni, mert miután ezen építkezés egyesek társulásának magán vállalata leendő, valamennyi házbirtokost nem véjük arra kötelezhetni, hogy az építéshez járuljon, s alkalmasint teljes katonáját saját adni, hogy amely házbirtokos, illető katonáját saját házával kívánja tartani, a laktanya építéshez ne járuljon, ugy azoknak is, kik katonatartási illetőségeiket, az e czérra hozzájárulókkal épült laktanyába behírházi kívánják. És épen azért kell az előmunkálátoknak s kinnatásoknak a lehető pontosággal készülni, hogy az ilyenül laktanya építésének, hasznos és jótékony eredményéről, minél számosabban meggyőződhessünk.

És most azon reményvel zárjuk be ezen csak tájékoztul szolgáló, előlegesen ismert sorainkat, hogy a hivatottak a szükséges adatokat mielőbb összeállítván, a jótékony eszme megérleléséhez, s kiviteléhez, minél tömegesebben járulanduk. K. I.

A tisztántuli h. h. egyházkerület

közgyűléséből.

(Folytatás.)

14. Főt. Superintendens ur betérjesztí a n. m. m. k. Helytartótanács f. évi ápril 2-kán 17472 sz. a kelt leiratát, melyben felhívatik, miszerint azon lelkeseket, kik más vallású gyermekeket, szükség esetében, a helyi viszonyok miatt megkeresnének, vagy halottakat eltemetnek, oda utasítai sziveskedjék, hogy erről az illető lelkeszt tudósítsák. — Ennek kapcsán tárgyalás alá vették a mármarosgoesai e. m. f. é. márc. 26-kán, Hosszuzemzőn tartott gyűlése jegyzőkönyvének 47. sz. a. kivonata, melyben Derczeni András, támsávjárai lelkes által feljelentett azon esetek, miszerint a batyasi g. e. lelkes, ref. jegyesek, általa 1861 febr. 7 történetösszeállítását érvénytelennek nyilvánítván, különféle erkölcsi kényszerítés segélyével, a nevezett házaspárt 1862-ben ujalog összeeszkette; továbbá, miszerint a Kötényesdől. cath. lelkes P. F. ref. férjnek r. cath. vallású nevelt szüleitől fiát megkereszteltvén, erről az anyakönyvi kivonat kiadását, nevezett plébános ur a jelenül lelkes kívánatára, megtagadta; mely esetek vallásos sérelmeknek tekintetvén, orvoslás végett közgyűlésünk elé felterjesztetnek.

Végzés. A vallásos viszonyoknak, mind hitelveinkben gyökerező, mind országos törvényekben kimondott és biztosított törvényét, mindenkor tisztelni és mindenben megtartani kívánván közgyűlésünk; kész szívvel enged a n. m. m. k. Helytartótanács hivatól leiratában foglalt felhívásnak, mihez képest a lelkeseket ezenem oda utasítja, hogy ha szükség esetében más vallású gyermekeket keresnének, vagy más hitfelekezethez tartozó halottakat temetnének el, ezen esetekről az anyakönyvi adatok jegyzékét az illető lelkesekhez, mint akiknek anyakönyve ezek tartoznak, azonnal megküldjék.

Mint hogy azonban reánk nézve is több eset, sőt sérelem merül fel, amennyiben némely r. és g. cath. lelkesek, hitfelekezeteinkhez tartozó kisdarabok keresetlenség, az anyakönyvi kivonatot lelkeszeinkhez át nem küldik, sőt annak kiadását megkeresés után is megtagadják; továbbá a törvények által érvénytelenekké tett reversalisokat újra életbe léptetik, és kiesikarják, vegre a háromszor kihirdetésről való bizonyítványt, midőn a vegyes hitű házások, evang. lelkesek által kívánják magokat összekötetni, ki nem adják, ezen alkalommal felhívata érzi magát közgyűlésünk, egy tiszteletteljes feliratban felkérni a n. m. m. k. Helytartótanácsot, miszerint a r. és g. cath. papságot is, illető püspökségeik által, komolyan oda utasíttatni méltosággal, hogy általuk is, a viszonosságól, és vallásos jogainkat biztosító törvényekből folyó kötelesek, szigorban teljesítsenek. Amennyiben pedig a kökényesdől. r. cath. plébános, a mármarosgoesai e. m. fenlebb hivatoll végzésében ide különösen is bemanaszóttatott, hogy Pál Ferenc, ref. apa vegyes házasságól született figyermekének általa történt megkereszteléséről, az anyakönyvi adatok kiadását, meg megkeresés folytán is megtagadta, ennek teljesítése szoros köteleességévé tétessék. — Egyébiránt a mármarosgoesai e. m. által bemanaszótt, vegyes házásoknak, a nevezett g. cath. lelkes által lett újraeszkettést tárgyzó sérelem, amennyiben a betérjesztvényből ki nem deríthető; ha vajjon Derczeni András lelkesünk által a törvényes formások az összeeszkettésre nézve megtartattak-e? e hi-

ány miatt, ezuttal felterjeszhetőnek közgyűlésünk nem találja, hanem az e. megvét, e hiány pótlására s ugy aztán az érdekllett sérelemnek, a törvényes formások megtartásának igazolása mellett, újabb betérjesztésére utasítja.

15. Főt. Superintendens ur betérjesztí a n. m. m. k. Helytartótanács f. é. Febr. 6 kán ad 2025 sz. alatt kelt leiratát, melyben felhívatik, hogy a halálesetekről lapstromok vezetésével megbízott, érdekllett papságot, az 1862-ik évi decz. 15-án legfelsőbb jóváhagyást nyert új helyszabályok 15-ik §-ában rájuk ruházott kötelekre, valamint a mulasztás következményeire is kellőleg figyelemzetni sziveskedjék. — Erre vonatkozólag, több egyházmegye, beküldött jegyzőkönyvi czikkelt, aziránt kéri fel közgyűlésünket, hogy a lelkeseknek, a halálesetek érvénytelenkím kimutatásának terhe alól felmentés, felsőbb helyen eszközölje. — A bekés-bánati e. megye pedig, az érintett páteus kérdéses §-ának kellőleg történet megfigyélése után, azon meggyőződését fejezi ki, miszerint abban, egyáltalában nem a lelkesi hivatalról van rendelkezés, amennyiben a nevezett §, világosan kimondott czéjja az levén, hogy a Magyarország nézve megszűntetett osztrák p. t. k. hiányát pótolja. — miután az lelkesekkel, fenállása alatt sem rendelkezett, kétségtelen, hogy a haláleseti lapstromok vezetésével megbízott személyek alatt, nem ok, hanem a megszűnt p. t. k. és az 1854. aug. 9-dikén kelt e. nyiltparancs, valamint az 1854. apr. 5. kelt igazságügyminiszteri rendelet 1. §-ában körülírt hivatalos egyének értemek, melyekre az a. p. t. k. megszűntével, a halálesetek felvétele és bejelentése bízva lett. Mely értelmezés folytán, a tisztelt e. m. aziránt kéri közgyűlésünket, hogy az érdekllett §, hibásan lett alkalmazása fölül a n. m. Helytartótanácsot felvilágosítván, a h. t. rendelet visszavétele iránt a kellő lépéseket megtenni sziveskedjék.

Végzés. A bekésbánati egyházmegye értelmezése helyesnek találtatván és elfogadtván, annak alapján és értemben. Tiszteletteljes feliratot rendel közgyűlésünk, a n. m. Helytartótanáshoz intéztetni.

16. — A bekésbánati egyházmegye betérjesztí folyó évi március 11-kén tartott gyűlése jegyzőkönyvének 16-dik sz. a. kivonata, melyben az egyházak ingóságainak, az adóhivatolok által sürgetett adó alá vétele tekintetében, az újabb, tetemes teher alól felmentés eszközölése végett, közgyűlésünk felkérte. — Ugyanez az végett kéri fel közgyűlésünk, a nagybányai egyházmegye betérjesztett jegyzőkönyvi kivonataiban:

Végzés. Miután az új helyépgyűlés 1867/1868. 2. c és d pontjaiban az egyházak, iskolák ingó és ingatlan vagyoniul világosan ki vannak véve a kérdéses adóztatás alól: a nm. Helytartótanács tiszteletteljes feliratban felkérte határozatokat, hogy az adó hivatolok e tekintetben az új helyég szabály minden czikkének figyelembe vételére, s azokhoz való magok alkalmazására, és az egyházaknak, iskoláknak ilyenm adóbevallásoktól megkímélésére utasítani méltosággal.

17. — A bekésbánati egyházmegye betérjesztí f. é. március 11-kén tartott gyűlése jegyzőkönyvének 7-dik sz. a. kivonata, melyben, miután a közlebbi időknél a lelkesek nem egyházi felsőbbjeik részéről, oly. Csanokba nem foglalt kötelesekkel is terhelhetők, s néha csaknem túlléphetnek, melyek teljesítését megtagadni nem áll hatalmokban, s melyeknek csak egyházi foglaltságukkal teljes háttérbe szorításával tehetőek elegend. — aziránt kéri fel közgyűlésünk, miszerint a legfőbb kormányhatóságunk vétné közbe magát, hogy lelkeszeink eredeti hivatásuk, és csanoszerző kötelesegeiktől elterő, nem egyházi czélokra szolgáló munkálátok készítésére politikai hatóságok által ne kényszeríttessenek.

Végzés. A bekésbánati egyházmegyék ezen több felül is vizshangra talált kérelmet méltányolván közgyűlésünk, ebből folyólag, egy tiszteletteljes feliratot rendel a nagyméltóságn helytartó tanáshoz intéztetni.

18. A beregi e. m. azon határozata, melyben a zápszi meli készválasztást megsemmisítendőnek nyilvánítja, helyben nem hagyatván. Péter Sándor zápszi meli készválasztást megsemmisítették, ugy azonban, hogy a jelen évben, helyettes minőségben, a fizetésnek felül húzza, másik fele a meghalt lelkes özvegyét illetvén.

19. A bekésbánsági e. m. a hódmezővásárhelyi egyház azon kérését, hogy eszközöltessék neki biztosítás a felül, hogy két éves bőséletei tanfolyammal is ellátott gymnasiumának bizonyítványával, a növendékek, bármely felsőbb állami tanintézetbe, gátolatlanul beléphetessenek, egyszermind kérdést tevéen értesíti vizsgák szükséges vagy nem szükséges volta felül. — ajánlólag felterjesztvén. — folyamodó egyház azon körülményre utasították, hogy törvényes jogaink szerint, köztanintézetünk bizonyítványával, növendékek, értesítési vizsgáról szóló bizonyítvány nélkül is beléphetnek az állami felsőbb tanintézetekbe. Egyszermind kijelenti a k. gy. hogy ha a köztanintézetünk bármelyike által kiadott bizonyítványok érvényeseknek nem tekintésével, ezután törvényes jogaink sérelem ejtetnek, e sérelem orvoslására fellépni az E. k. nem késedelmzend.

20. A prot. segélyegylet ügyében kiküldött bi-

zottság
eszméje
legforró
közgyűl
kat min
urát. A
felszólít
pedig a
közlebb

(E s t)

ieszténi
egy vig
hallaná
gára ha
ben min
A
C daált

uram?

szere e
igéretér
határoz
mat ak
hogy öb
H
clesen f

most leg
monkré
mohón s
meg má

mit, fele
ön nyila
lépések

müntha
arra fig
szerez
előbb n
vagy pi
és azon

H
epen ne
lami ki

vés idő
rek kis
átkozot
halmér
háztér
gyakor
syné is
hóvána
dani is
hetne a

A
sötét g
ne, épe
csian n
meglát
mett.

lentelj

Halma
érzelm
a hadv
ura a
dereká
Egyed
óvtalán
től szí
ha vol
adó di
hogy s
P
érezé
tározá
lélt hé
árd!

zottság azon nézetét, melyszerint az, e segélyegylet eszméjét megértnek, üdvösek, életrevalónak, és a legforróbb részvét és pártolásra méltónak valja, a közgyűlés magáévá teszi, a betérjett fobb vonalokat minden pontban elfogadja, s főt. Superintendens urat, a testvér egyházkerületnek csatlakozás iránti felszólítására, indítványozó Tisza Kálmán urat pedig a fobbelvek és alapszabályoknak, a legközelebbi e. k. közgyűlésig elkészítésére felkéri.

(Folytatjuk.)

Ha egyik nem, a másik.

(Estéinkinti mesék urambátyámnak.)

Elmeséli Udvardy Vincze.

(Folytatás.)

(Harmadik este.)

— Ugy bizonyosan Halmi urral lesz valami leszéni valója s az én jelenlétém fölösleges! de azért úgy vigyázzanak ám, mintha Etelka minden szavukat hallaná! E szavakkal a kis tündér ellebegett, magára hagyván a két vetélytársát, kik közül e percben mindegyik elég kellemetlennek érezte a helyzetet. A pár percig tartó csendet Halmi törte meg. (Daült egészen orra alá s arrogans hangon kérdezte: — Csakugyan velem van önnek beszélni valója, uram?)

— Igen! felelt Imre szárazon, ön egy hete egyszerre eltűnt Pestről, egészen megfeledkezvén azon igéretéről, melyben nekem találkozásunk alkalmával határozott választ ígért. Nekem nincs kedvem magamat akárki által bolonddá tenni hagyni s kívánom, hogy ön fölvilágosítson akarata és szándoka felől melőbb!

Halmi tetőtől-talpig végig nézte emberét s elég clesen felelt:

— Én önnel ellenkezőleg azt hiszem, hogy éppen most legkevésbé van helye, az ilyen hetykétkedő számonkéréseknek, holott éppen az imént láttam, mily mohón sietett ön, kezeit csókolni egy idegen hölgynek, még mások jelenlétében is!

— Ellenben ilyes kitérések nem érnek semmit, felelt az oldaltámadásra Hevesi, akarom, hogy ön nyilatkozzék tüstént határozottan, hogy a további lépésekben magamat mihez tartani tudjam!

— Nekem ugyetszik viszonzá erre Halmi, mintha ön fenyegetőzne? — Az egyáltalán nincsen szándékomban, csak arra figyelmeztetnem önt, hogy bennem oly ellenséget szerez, kit nyakáról egykönnyen le nem rázhat s ki előbb nyul a törvényes övszerkezhez, mint a kardhoz vagy pisztolyhoz. Fontolja meg a dolgot. Én fogatok és azonnal eltávozom, addig határozhat ez ügyben.

Halmi a következő percben egyedül maradt s épen nem lehet mondani, hogy az előbbi jelenet valami kiválóképp jó kedélyhangulatba hozta volna.

— További lépéseket enleget, — így szolt kevés idő múlva magában, még pedig törvényes övszerkez kíséretében, ennek fele sem trefa. — s valóban átkozott zavarba jöhettek, ha — ha — Julesa szerelméről tökéletesen biztosítva nem volnék! — de hát biztosítva vagyok-e? nem esaltak-e szemeim, e gyakorlott szemek? — nem, nem lehet! hisz Lovassyné is előre megmondta, hogy együgyű kis falusi hóhóval van dolgom, kinek ha nyelve ki nem mondandó is ami szívében van, arczáról bizonyosan le lehetne azt olvasni!

Azzal meg egyszer a tükör elé állt, fölbrodizta sötét gesztenyeszín hajfirtjeit s amint kimenni készülne, épen az ajtóban találkozott Etelkával, ki kíváncsián dugta be fejeskéjét az ajtónyíláson, s midőn meglátta, hogy Halmi egyedül van, fürgén bentermett.

— Egyedül van már? kérde a leányka, szerelmentes pillantást vetve a megszorult kalandhosra.

— Egyedül! választolt egy eszmétől megkapvta Halmi, — s odalépve a leánykához, megfogá kezét érzelmis szorítással s azzal a biztos számítással, mint a hadvezér, a jól ismert esata téren, ki tudja, hogy ura a helyzetnek, vakmerően átkarolá a leányka derekát, édes epedő, olvadékon hangon susogva: Egyedül! és oly boldoggá tesz ezen egyedüllet, ezen óvtalan perc, melyben öszintén szólhatok neked, kitalól szívemnek üdvé, boldogsága függ. Oh Julcsám! ha volna egy szavad számomra, egy biztató reményadó drága szó; ha meghallhatnám ajkáról és szót, hogy szeretsz, mint én tégedet szeretlek....

Etelka e pillanatban feltűnően reszketett, mert érezte, hogy ez az a perc, mely boldogsága felett haragzandó, de csakhamar erőt vett fölindulásán s színlélt hével rebegé:

— Oly jól esnek szívemnek e szavak! Oh Eduárd!

A boldog szerelmes pedig chragadtatva kiálta:

— Való tehát! való! és nem csaltokozám, midőn szeméiből szerelmet olvastam ki, — oh Julcsám! te a föld legboldogabb emberévé tettél engem!

S e szavakat mondva, olyanforma mozdulatot kockázott, mintha Etelkát megakarná csókolni. Miután pedig Darvas ur ezen eshetőségre utasításokat nem szolgáltatót, Etelka kibontakozott a nagy entusiasmusba jött ifju karjai közül, s annak szándokát magán végrehajtani nem engedé.

— Oh mily ártatlan! gondola magában Halmi, s aztán panaszos szemrehányó hangon szolt:

— Mért futsz tőlem? szerelmem angyala! tán megsokaltad az üdvöt, mit az előbbi percben adtál szívemnek?

Etelka pedig szemlesütve választolt:

— Eduárd! ne nevessem ki, hogy ily bohó vagyok, — de én kolostorban növekedém, és azt hiszem, hogy nekem e tárgyban többlet rendelkezni nincs hatalmam. Forduljon ön atyámhoz, ő nagyon szeret engemet!

— Hogyan? kiálta föl erre örvendetes meglepetéssel Halmi, — tehát szívem királynője megengedi, hogy szép kezének bírásaért atyjához forduljak?

— Egy feltétel alatt!

— Parancs leend rám nézve.

— Nekem egy kedves jó barátóm van, kinek boldogsága öntől függ. Ha ön engemet szeret, nem fogja akadályozni Etelka és Hevesi egybekelését.

— Becsületszavamra, — egymáséi lesznek.

— Etelkának meg kell győződnie az általam viendő örömhír igazságáról.

— Rendelkezzék velem.

— Tehát üljön le és írjon.

Halmi leült s hirtelen néhány sort írt, aztán odalépett Etelkához s olvasva az írományt:

„Alulírt mint Szigeti Etelka gyámja, belegegyezik, gyámleányának Hevesi Imrével leendő egybekelésébe. Halmi Eduárd.”

— Elég leend ennyi?

Etelka ávéve az iratot s mosolygva választolt:

— Meg vagyok önnel elégedve.

E pillanatban lépett be Hevesi, ki mint urambátyám is elgondolhatja, hihetőleg egykicsinyt hallgatózott s hidegen szolt:

— Mit határozott ön uram?

Etelka eléje ment s odaadta neki az iratot, e szavakkal:

— Ezt ugyan Etelkának szántam, de az ön kezében is jó helyen van.

Hevesi átfutotta a pár sornyi oklevelet s jegyesének kezét megcsókolva, chragadtatva rebegé:

— Köszönt, köszönt!

Halmi kegyes méltósággal tekintte rá s csak ennyit mondott:

— Önnek igen jó ügyvédé volt, uram!

Negyedik este.

Már két izben is kérdező drága urambátyám, hogy miképp jutottam én e szép história tudomásának birtokába? — s én mindakétszer adós maradtam a felelettel; ma úgy hiszem eleget teszek ebbeli kötelezettségemnek is.

Halmi még aznap megkérte az ál-Szilárditól leánya kezét. Természetesen igen választ nyert. — Másnap a menyegző napjának kitűzését sürögő s olyas javaslattal állt elő, hogy legjobb volna azon a szertartáson melőbb átteni. Már ekkor Darvas bácsi kissé ellenkezett, — Lovassyné közbenjárására harmadnap mégis megegyeztek abban, hogy két hét múlva lakodalmat tartanak. Meghatározták a napot is: Etelka és Julesa lakodalmá, ugyanazon egy nap fog megtartatni, s Lovassyné háza, két hét múlva kettős násznak leend színhelye.

Halmiak az elkerülhetlen intézkedések megtételére a fővárosba kelle távoznia, s azon keblet melegen önzérettel lépett utikosijába, hogy dolgát jól elvégezte. Amint elbúcsúzott, még egyszer rá gondolt a nagy napra s jegyese felé egy szerelmes mosolyt bocsátva, vidoran szolt:

— Ma Julius 7-ke van, tehát 21-kén, egy órával a nász előtt — itt leszek.

Amint Pestre megérkezett, rögtön hozzám jött s boldog elragadtatással világosított föl utjának szerencsés sikeréről; — egyntal meghítt esküvőjéhez tanunak.

Azon napon nem tudott másról beszélni, mint házasságáról s legalább szászor elismelte előttem:

— Hiába! a nők körül mesés szerencsém, most sem hazudtolta meg magát!

Utoljára annyira ment, hogy siralmas képpel felsohajtott:

— Hanem már most a kalandoknak vége, a viszonyokat föl kell bontani!

En ugyan egyéb viszonyát soha sem ismertem, mint amelyben az öreg baronessel volt, ki a szin-

házban mindig őt lorgnettezte, hanem azért csak rámondtam, hogy:

— Föl bizony, az nagyon természetes!

— S csak látnád minő kis szárnyatlan angyal a jegyeseim! viruló szépsége, gyermekded kedélye s az a rajongó szerelem, melylyel szíve irántam telve van: ezek teszik őt oly becsessé előttem! s aztán minő egyszerű gyermek, el nem tudja titkolni amit szíve érez, egész lelke szemében és arczán tükröződik, ő a megtestesült ártatlanság!

(Folytatjuk.)

Öröm az élet.

Ki ne örülne a tavasz jöttének?

Mely szív ne verne büszkén, hangoson,

Ha megzendül völgyben a szárnyasének,

S újuló lomb zizeg a magason?

Arézará prt ugyan kinek ne festne,

Mely dél felől közelebb jött, a nap?

Melytől irányt tanulva, golya, feeske,

Meleg fészekbe visszazállanak.

Aratáskor ugyan ki ne örülne?

Midőn egész pompájában a nyár,

Szelid szellő száll, illatot lehelve,

Jávorfáruy megnyitást kínál!

Felséges nap vakítón világol,

Feltekert ést, lelket és szívet,

Hévetől a lélek köre kitágul,

Istenhez ér az ész, s a szív nevet.

Kosárral egy, pohárral más kezében,

Követi az ősz a pompás nyarat.

Uj élet eled a szőlő leveiben

Szerelmi vágy mosolyg a fák alatt.

Daru elment, pascsirta közelebb jött,

A tikkadás elmult... örüljétek!

E hervadás és megújulás, együtt

Jelképezik az örök életet.

Jön a vén tél, karján a háziasság,

Gyerek s ifju gyűlnek a tűz körül.

Hogy az őz apa meséit hallgassák;

Egyik úgy bálmul, másik úgy örül!

Kim: fák kitéve szélnék, zivatarnak,

Csikorog a hó a hegyoldalon.

Benn: lángra gyujtnak zajos lakodalmak,

Színház s zene, művészet s vigalom.

Oh! minden évszak megmutatja nekünk

Azt a kezet, mely élvezse mt.

Egyik örömből a másikba lépünk,

Ha félre nem vezetjük lépteink;

S ki nem örül télen, nem lágol nyárbá,

Remél tavasszal, s ősszel nem szeret,

Az, örömet itt azért nem találja,

Mert önszívében hord örök telet.

Illéssy György.

Közélet.

— Immár országszerte tudvalevő dolog, hogy nt. Könyves Tóth Mihály ur, karcazi lelkész-szé választatott, s az ajánlatot el is fogadta. Olvasóink előtt, kiknek nagyobb része szemmel látott tanuja volt a nagytiszteletű ur viszontagságos életének, nem lesz érdektelen, a meghívó levélre adott választát, lapunk szük terezhé mért, következő kivonatban közölnünk:

Nagytiszteletű Egyháztanács! — F. hó 23-kán volt szerencsém venni, a nt. Egyháztanács nagybecsi meghívó levélét, melyben a n. k. karcazi ref. lelképásztori hivatal elfoglalására, a tisztántuli főt. Egyházkerület rendeletének értelmében s szabályai szerint történt választás után, a hevesnagykunsági nt. egyházmegyei tanács kánonszerű belegegyezésével, kegyteljesen felszólítottam. — Mikint a meghívás végett személyesen megjelent s általam a legbensőbb tisztelettel fogadott díszes küldöttségnek előszóval: úgy most, e válaszevelemben, hálás szívvel van szerencsém nyilvánítani, hogy én az ajánlott lelképásztori hivatal elfogadom s kötelességeinek teljesítését, testem és lelkem összes erejének reáztetésével ígérem. — Nem kis lelki küzdelembe került reám nézve ez elhatározás. Mellözöm azt, hogy szülővárosomból, — hol életem, a születéstől kezdve mind e napig, minden viszontagság között hű testvéreimnek, rokonaimnak s egy-két jó barátomnak kedves társaságában, a jó isten sokféle áldásával, s polgártársaim és hitrokonaim többiben tettleg nyilvánított jóvoltával környezve folyt le, — most más-hová s ha szinte nem idegen, nem ismeretlen, de mégis csakugyan új körbe kell elkötözöm. Mellözöm azt, hogy legközelebbi, nyugalmas és igen tisz-

Melléklet a „Hortobágy“ 1863-diki 18-dik számához.

== A magyar műegylet által 1863. évi ápril 30. rendezett sorshuzás alkalmával, a legértékesebb képet, berlini művész Pape dessauai tájképet, Debreczenből Schwacz Jozefa nyerte el.

== Holnap, május 4-dikén, a biharmegyei gazd. egylet, Váradon, a kaszinó terében gyűlést tart.

== Pesti lapok tévednek, midőn azt állítják, hogy Balás K. már elutazott Oroszországba.

== A boroszlói hercegeknek protestans hitre térte.

== A Diószegen kedden tartatni szokott hetivadások ideje, biharmegyei helytartói rendelettel, ápril hó 13-kától kezdve, szerdai napra tetéztet át.

== Derecskei levelezők, meleg kebelletl ir sorokban tudósít, hogy Szilágyi György ügyvéd, áprilhó 12-kén Kabán, hű testvére karjai közt, munkás és hasznos életének 63-dik, híven, példásan, és valódi szakismerettel folytatott ügyvédi pályájának pedig 35-dik évében kimlt; tudomány és nevelés iránti nemes buzgalma kétségtelen biznyságnak, jeles könyvtárát a derecskei h. h. gmnasiumának hagyományozván. — Béke hamyaira!

== A jó lelkészek száma egygyel kevesebb! Ápril 22-kén kísérte Zsadány község, véngyulomra, elhunyt lelkészét, néh. Varga Lajost, kinek élete híven oszlott meg tanulás és tanítás, az igék hirdetése és követése közt. — Örök béke a feddhetlen életi ember, és feladatához mindig hű lelkész hamvai felett!

== Érmihályfalva. 1863. Apr. 27. — A hazában régóta dúló keleti marhavész, fájdalom! Szabolcs megye déli részén, Biharral határos V. Pérszen, Lugoson s a filüpi és szennyesi pusztákon is kiütött. Filüpiön 600 lb. marha közül 50 - 60 darab megbetegedvén, elközlítették: mint mondják 5 darab már elesett. Bizottmány van kinevezve a marhavész terjedése meggátolására; 3 mértföldnyi körben örkődés van felállítva, s e körbe esünk mi is. A nép fél a jöhető rozslót. Tavasz, a tűz által nagyrészben, tempomával, sa paplakkal elhamvadt. Bogozsló községre újlag ránehezedett az ur sújtó karja. — Ugyanis Húsvét esonka hetében, némelyek szerint gyújtás, mások eloadása szerint gyermekek gyufával játszsása következtében, a mult évben tüvészöl ment lakosok házaí közt kiütvén a pusztító elem, 32 ház, hozzá tartozó melléképületekkel hamvaít el s lett a tűz prédájává. Újlag 32 család hullattja keserű könyvét, keserves keresményének elhamvadt úszkei felett. Biztosítva, mint mondják, csak két ház volt. Vajha valahára, a nép megbarátkoznék a biztosítás üdvös eszméjével. Vajha az ily siralmas elemi csapások, eléggé intó példák volnának arra, hogy bizosítsanak! — Vida József.

== Beüldöztetett: Leveke, melyben Hodász Jozefa és Wajdits József, eljegyzésüket tudatják.

Emlékezzünk régiekrol.

A „Simonyigát“ név eredete.

A nagyerdői földház és a város közt levő sáthelyet a nép úgy hívja, hogy „Simonyigát.“ — Egy rész elfeledte már, hogy mert hívja úgy, a más rész nem is tudta. Denique hallották mástól és hagyományozzák másnak.

Nevét e gát onnét kapta, hogy Simonyi, a híres öbester, vítézeivel e tájon ment egyszer napnelpni egy nap dicsőségét, s jövet számtalan falhasábokat gyűjtának meg, azok fényinek világánál vonultak be a városba.

Igy lett azon faszor neve Simonyigát.

Szántay Adolf.

Egy másik változat is ismeretes előttünk, mely ha nem egyezik is szavakban a fenebbi közleménél, lényegben ugyanazt mondja, hogy t. i. a nagyerdőbe vezető faszor Simonyi öbesterrol neveztetett el és itt következik. — A szerk.)

Simonyi öbester (akkor még kapitány) kedvelte a gyámságát, s Debreczenben lakván, legkedvesebb napi sétája volt a nagyerdőig és vissza. — Azon időben még nem volt ott a mai jegenye és akácfasor és Simonyi felvette magában, hogy kedvesen sétányát fákkal beülteti. De mily fájtalmat kellett éreznie, midőn egy reggel, arra sétálva, új ültvényeit részint megöskönkítve, részint többlet kieszarva találta! Egy ideig aztán katonai őrséget állított a fákhöz, de az sem használt semmit. Mig az őrség egyik végén volt a faszorok, addig a másik végét szeltére tördelték. Az örök jelentéséből kitűnt, hogy a kártékony fatörölők, mindegyik esinosan öltözött fiatalok kik az őrség előtt az erdő sűrűjébe vonulnak. Simonyi kapitány sokáig gondolkodott, hogy vehesse e bajnak elejét. Végre kiderült arca, felállt székéről s egyenesen a főiskolába vette utját. Tudta jól, hogy a esinyt, ellene való ingerkedésből, a tanulófűség egyrésze kávetette el; de ebből gyaujtát magába fojtá, s nyíjas arcazal keresnie fel a tanulófűségöt, kikhez kávetkezű szónok-talat indozott: „Kedves öcsém! Meg vagyok akadva! Ismervén

a nemes tanulófűség lovalitását, elhatároztam magamban, hogy önkölöz fordulok, kik hajomban biznyára segédkezet fognak nyujtani. Képzelvek csak önök: nagy gondallal beültettem a nagyerdőre vezető utat fákkal, s alig pár nap múlva már akad néhány szeméremkellő eszmadialegeny, kik e fákat rakásra tördelék ki. Kedves öcsém, kik hozognak minden szépért s jóért, nem engedhetik meg, hogy méltatlan kezek garázdalkodjanak azon fákon, melyek idő múlva kellemes árnyat adnak; s mint-hogy gyakran kíséltágnak, csak arra az egyre kérem fel, hogy ha azokközül a kártékony gaz eszmadialegenyek közül, — mert mások nem is lehetnek, — egyet elesiphetnek jártok-keltükben: páholják el irlagmaltanul!“ — Tüzzel igérete a fiatalág, hogy „hiszen csak merjen valaki a eszmadialegenyek közül csak egy árva szál ültetményhez is nyulni, majd így, majd amugy lesz neki.“

Ez időtöl fogva megszűnt a fák tördelése. Simonyi pedig a hiányzó fákat egész halommal újra kipótolhatta, s néhány év múlva már árnyas fasorok alatt járhatott a nagyerdőre menő haladó. E fasorok aztán „Simonyi fái“ s az azok közt levő ut „Simonyi gát“-jának neveztetett el.

Gazdászati, ipar s kereskedelem.

R. — Debreczen. 1863. Május 1. — A gyapjuyírás közeledtének alkalmával, figyelmeztetjük gazdálkodóinkat a gyapju gondos kezelésére, annalinkább mert gazdasági terményeink közt, különösen a gyapju az, melynek termelése és ápolása a természetre nézve becses. Ennek üzlete is alá van ugyan vetve, — mint minden kereskedelmi czikk, — a conjuncturának, azoban idonkinti súlyedésnek mégis kevésbé van kitéve, mint bármely más termény. Állításunkat bizonyítja azon körülmény, hogy a gyapjuárak a jelen 12—13 % -es alacsony ágío mellett s káros körülmények sulya alatt is kedvezőek a természetire nézve. Mindamellett is ittott méltó a panasz, hogy e termény ápolására juhtenyésztőink (a nagyobb aradalmakat kivéve) nem fordítanak kellő gondot. Az elhanyagolás többnyire a mosás könyelmű kezelésében áll, előidézve azon hibás nézettel, hogy a bees hiányát a memmység pótolhatja. — Ezen föltevés, mint már mondtok, téves; mert a gyapjukereskedő vagy gyáros, nemcsak a roz kezelés által előidézett esékélyebb értéket, hanem, a másodsori mosás eredményezte súlyvesztéséget is tekintetbe veszi, mig ellenben jól kezelt gyapju, könnyven áremlésre bírja. — A gyapju hiányos kezelése nemcsak értéket kisebbíti annak, hanem mősöségnek is évről évre mindinkább árt. Alkalmuk volt azon hazánkiainak, kik a közelebbi londoni világkiállitást meglátogatták, észlelni: mily figyelmes alapos kezeltetésben részesül a gyarmatgyapju: ezen körülmény ugy mint a természetes tetemes szaporodása az angol gyarmatokban könnyen aggodalmat okozhat aranzéve, hogy a mi természetmennyünk nem fogja kiállhatni a versenyt, ha oda nem törekszünk, hogy gyapjunkat a juli kellő ápolása által nemesbítsük, a mosást kellő gondallal végezzük, és a kártékony bojtortjánt, ott a hol előfordul, gyökerestől kiirtsunk. — Ezen figyelmeztetéssel csak használni kívánunk és amall hamarabb várjuk egy kis hasznát, minthogy ezidén a gyapju gondos kezelése maga a szákségöt is feltételeztük; mert egyrészlrol a termés nagyobb része, már a lefolyt évben, a mostaniaknál jutányosabb áronak alkudatott ki, a vevőnek tehát nem szabad panasza alkalmat nyujtani, más részt pedig, mert az előre el nem adott gyapjunak, a mostan leszorított árak mellett, mindenké elott feddhetlen kezeltetés által kell magát ajánlani.

Kiadó: a debreczeni Színügyegylet.

Szerkesztő: Illésy György.

Nyilvános köszönet.

Gyanta. (Biharmegye.) April 27. — A kisházai és széplaki iskolák, s azok szűkségeire gyűlt ke-

gyes adományok felöl közelebb tett tudósításomat, reménységgel és esedezéssel zártam be. Esedezésemnek már eddig is kitünő eredménye lett; mert épen husvét elő napján, — a keresztények legszebb remény-ünnepén — vettem a debreczeni „István“ gőzhengermalom és takarékpénztár elnökének azon becses levelét, melyben amaz 200, emez pedig 40 o. é. forintot küldött az általa képviselt társulat részéről. E napon a kisházai és széplaki, — hajdan várzított, de ez előtt két századdal gyászosan elpusztult — iskolák romjai felett megállva, édes örömmel mondhattam s mondtam: lesz feltámadás! — Velem, ki reménységgel, de nem valami vérmes reménységgel, indítám meg ez iskolák megalapításának ügyét: a debreczeni — már összesen 332 frt. 20 krnyi — páratlan, nagy lelki, dús segedelem tisztán megértette, s felfogatta idevetzőnk ez szózattat: „a hívőknek mindenek lehetségesek.“

Fogadják az ügyünket közelebb gyamolított gőzmalom és takarékpénztári társulatok nemes lelki tagjai s igazgatói, hálás köszönetünket; előttünk felejtethetlen, örök hállára méltó tettükért. — Fogadják öszinte szívből buggó hállankat s szives köszönetünket, a nemzetiségért, s népnevelésért oly sokat áldozott s áldozó Debreczennek azon kisebb testületéi, s egyes polgárai is, kik már előbb a „Hortobágy“ szerkesztőségére által sziveskedtek hozzájárulni, bőkezű segedelemüket.

Hazám nemes keblü fiaí s leányibaí helyezett reményem virágai, a tavasz jöttével, mind elevenebb s díszesebb színek. Ezen reményvirágok egyikét pillantam meg közelebb, a „Vasárnapi újság“ 16-dik számának ezen szavaibaí: „A Vasárnapi újság“ szerkesztőségéhez mult hetén beüldöttem: a biharmegyei Széplak és Kisháza főkegyházak magyar iskolája fölségítésére: Kassáról többben, Csorba Irén által 19 frt. 20 kr.“

Midőn az említeti lap szerkesztőségéhez beüldöttem ezen kegyes adományért hálás köszönetet küldök, a távolban róltunk megelékezett nagylelkű gyűjtőnek s kegyes adakozóknak, talán nem követek el szerénytelenséget, ha Jézus ezen szavaí által bátorítatva: „kérjétek, és megadatik: zörgészetek és megnyitattik“ még most is zörgetek a könyörölő sziv ajánlatán, mondván böcs Salomonmal: „ne fogd meg a jótéteményt azoktól, a kik szájkölöknök.“

Rác Izstván.
Ref. lelkész.

62de ÁRJEGYZÉK

az „István“ gőzhengermalom gyártmányairól.

(Debreczenben költségmentesen, készpénzfűtes mellet, azstrak értékesen kotelvetség nélkül.)

A. azstali dara nagy szemű	13	frt.	80	kr
B. ugyanaz apró	13	frt.	60	kr
C. dara közepeszeru	11	frt.	80	kr
D. királyliszt	12	frt.	80	kr
1. lánqliszt	11	frt.	40	kr
2. montliszt	10	frt.	40	kr
3. szemelyliszt	9	frt.	60	kr
4. fehérekényliszt 1-60 rendű	7	frt.	60	kr
5. ugyanaz 2-dik	5	frt.	80	kr
6. barnakényliszt	4	frt.	80	kr
keiszerezliszt	5	frt.	70	kr
Rozsliszt 1-60 rendű	6	frt.	60	kr
Rozsliszt 2-dik rendű	4	frt.	—	kr
00. árpakása	14	frt.	—	kr
0. árpakása	13	frt.	—	kr
1. árpakása	11	frt.	—	kr
2. árpakása	9	frt.	—	kr
3. árpakása	6	frt.	50	kr
4. árpakása	6	frt.	—	kr
Árpaliszt	2	frt.	—	kr
Derece	2	frt.	—	kr
Labliszt	1	frt.	80	kr
Körpa	1	frt.	60	kr
Buzaalj	2	frt.	—	kr

Minden zsákért 1 frt. 5 kr. lefizetendő. E betéset azonban a vevő visszakapja, ha a zsákok az elvett számtolt legfeljebb 3 hó alatt, hába nélkül, bérmentesen visszazállítja.

Debreczen 1863. Apr. 15.

Piaczi árak.

	Buza.		Kótszeres.		Rozs.		Árpa.		Zab.		Tengeri.		Marhabus.
	frt.	kr.	frt.	kr.	frt.	kr.	frt.	kr.	frt.	kr.	frt.	kr.	
Debreczen. Apr. 28	5	40	2	80	1	90	1	65	1	57	2	17	17
Pest, Apr. 25.	4	25	—	—	2	40	1	85	1	50	2	17	—
Nagyvárad. Apr. 28.	5	80	2	50	2	20	2	20	1	50	2	10	18
Diószeg. Apr. 21.	5	—	2	50	2	—	1	60	1	40	2	—	14
Tokaj. Május 1.	5	50	3	—	2	—	1	80	1	22	1	90	15
Bélnyes. Apr. 25.	5	50	2	80	2	60	2	—	1	50	2	50	—
Érmihályfalva. Apr. 50.	2	60	2	—	1	70	1	60	1	20	1	80	14
N. Bajom. Apr. 24.	5	—	2	60	2	20	2	—	1	60	2	40	12
Arad. Apr. 24.	5	17	2	90	2	40	1	95	1	85	2	—	19
Nyíregyháza. Apr. 25.	5	—	2	15	1	70	1	50	1	20	1	90	—

Bécsi börze. 1863. Apr. 50. — Egy es. arany 5 fr. 54 kr. — Ezüst 111 fr. 50 kr.

MELETREND

1863-ik év Május 1-jétől kezdve aranyes az 1863-ik nyárhavakra.

Table with train schedules for various routes including Kassa, Nagyvárád, and Bécs. Columns list destinations, departure times, and arrival times.

As igazgatóság. A vasúthoz csatlakozó postaköszik indulnak. A közelműködési indítás ideje, a minden pályaudvarom kifizetési részletes műveletrendben van kimutatva.

HIRDETMÉNYEK.

Geréby és Hannig. kereskedésben piac és széchenyiutca szegletén kaphatók 1863-ik évben föltölti friss ásványvizek. u. m. marienbahi, — seltersi, — egrifereñezforrás, — egris-óforrás, — ezigelkai, — gleichenbergi, — pilnai, — saidschitzi, — budai Szt. István, Széchenyi és Erzsébet-forrás, — parádi, — szulini és szolyvai. — Továbbá, fagygyangyertya, valódi „milly“, leszállított áron. — Végre legfinomabb, „Bötticher és társa“, módja szerint minden másodnap-ujonnan, gőzben pergelt cuba, menado és java kávé törötten (minden keverék nélkül) ugy, mint egész szemekben, a legutányosabb áron.

Kiadó lak. A néhai Bészler károly hagyatékához tartozó ezegeledutezi 21-ik sz. házán egy emeleti szoba előszobával; egy tágas bolt, mellékszobával; egy kisebb magtár, egy pincze stb. bármely órában bérelhető. — Bővebben értekezhetni s érvényes szerződést köthetni Bészler Lajosnál naghatvanuten 1360-ik szám alatt.

Szeplő, pattanások és más bőrkütegek ellen biztos szer: a valódi párisi Herezegnö viz. Renard Agostontól Párisból — Kapható használati utasítással 84 kr-ért üvegenként Szepessy Antalnál. Ugyanott: napernyők, legyezők, nyári kalapok, nyakkötők, prágai keztyűk, női topánok, férfi eszernők, uti borotvák és más norinbergi és diszárak a tisztelt közönség figyelmébe ajánlatnak.

„BIHAR“ című Nagyváradon hetenként kétszer megjelenő politikai, kereskedelmi és társadalmi lap a biharmegyei gazdasági egylet hivatalos közlönye Győrffy Gyula szerkesztése mellett, az eddig tanúsított szabadelv irányban jövő január 1-től kezdve második évi folyamata lépett. Előfizetési árak: Egy évre 10 ft, fél évre 5 ft, évenyede 2 ft 50 kr. Az előfizetési összegek alólt kiadóhivatalához bérmentve küldendők. A „Bihar“ kiadó hivatala Nagyváradon, Sasuteza 12. sz.

Ruganyos mangorlók különféle alakban, kaphatók alóltaktaknál, jutányos áron. Mintán e mangorlok ezelszeriségéről, saját háználkánl egy évi használat után teljesen meggyőződünk: telkisméretesen ajánlatjuk azokat; amálkább, mert az eddig ismert, nehéz kévekkel terhelt mangorlokot, mind jutányoscsánl ezelszeri s könnyű hánszmodra nézve, sokkal felülmúlják; annyira, hogy a ruganyos mangorlon egy 10—12 éves gyerek bátran mangorolhat, míg az eddig ismert, hengeres mangorlok kezeléséhez két erős eszléd szükségeltetik; továbbá alakjuk igen eszlős, úgy, hogy akármely lakoszobában, díszes butornál állhatnak, mivel egy-egy, csak két lábnyi térséget foglal el. Nemes Gábor és társa vaskereskedők Debreczenben, a ezegeleduteza szögletén

Halál és vész minden téregnek! Galvánlatlan irtószere, patkányok, egerek, potoskák és srábbogarak kiirtására, mely szer alólt börtököl, a 1. ez. közönség figyelmébe ajánlunk. Alólt ez általa feltalált irtószere sikere föl képes, úgy magánosak, mint államhatóságok által kiadott bizonyítványokkal magát igazolni, minél fogva számos megrendelést remél. E szer 10 évig is eltartható és mégis sikeresen használható. A főszerk létezik Debreczenben egyedül Szarka János kereskedésében, Nagyváradon Janki Antal, Nyiregyházon Forgács G, Tokajban Kántor W és Miskolcson (Luzavásér) Balogh gyógyszerész uraknál. Az irtószere valódisága és gyors hatására öt nevezett rakhelyek. Am egy bódgözelezenének, mely Riess Guttman népcsepelettel van ellátva, magyar és német használati utasítással együtt 1 ft 10 kr. Riess Guttman vegyész és szabadalom tulajdonosa. Pest, Terézváros, Nagyemertőze 7. sz. l. em. 16. ajtó. Bizonyítvány. Alólt polgármesterhivatal részéről e emel hitetlen bizonyítatik, miszerint Riess Guttman vegyész ur a város „zöldfá“ vemélfogadóiban nagy számban tanyázott ártalmas patkányokat, saját készítményű szerrel állal elpusztítván, öt e tekintetben miniknek ajánlhatom. — Szatmár, 1865. Máz 1. Békéssy Károly, pmt.

Előfizethetni a „HORTOBÁGY“ f. évi ápril—juniusi, negyedéves folyamára 1 ft 80 krral; az ápril—septemberi félévés folyamra 3 ftal; az ápril—decemberi háromnegyedéves folyamra 4 ft 50 krral. — Az előfizetések a kezeléséghez (Ezegeleduteza, Kaffkaház.) küldendők. — Egyszerismind lapunkat mindenféle hirdetések

özlésére ajánljuk. — Közlésdijaink következők: egy apró (petit) sor díja egyszeri hirdetésnél 5 kr, háromszori hirdetésnél 4 kr, többszöri hirdetésnél 5 száztól engedmény. — Sokszori és nagy terjedelmű hirdetéseknel árleszállítás. — Bélyegdíj minden hirdetésnél 30 kr. Debreczen 1863. Máz 7. A „Hortobágy“ kezelősége.

Debreczen, 1863. Nyomatott a város könyvnyomdájában.